

SAMMENDRAG

Saksbehandlingstid er en kritisk faktor m.h.t. å avverge terrorangrep og andre hendelser som kan påvirke landets sikkerhet. Den skisserte løsningen, og lovteksten, med "bulkinnsamling, rådata, lagring, metadata osv." vil i ytterste konsekvens bidra til aktiv historieskrivning men ikke til å avverge hendelsene.

Det foreslås derfor at lovverket, og digitale løsninger, baserer seg på nær sanntidsavlytting¹² og –analyse av grenseoverskridende digitale strømmer, samt avlytting av andre kilder slik som sosiale media, diskusjonsgrupper osv. Denne løsningen vil også kunne videreutvikles med støtte fra bl.a. maskinlæring.

Lovverket bør omtale "emner" som skal være gjenstand for avlytting, fremfor "personer". "Emner/emnetrær" skal godkjennes forløpende. Ved å fjerne "person" som avlyttingsobjekt vil også personvernet i større grad ivaretas. Mulig nedkjølingseffekt av avlyttingen vil også reduseres.

De fleste annonseringstjenester på Internet benytter akkurat denne teknologien for å utvikle rettet reklame for produkter.

Forsvarets Overkommando (FO) fikk på 1990-tallet utviklet "internet agenter" hos en norsk programvareleverandør. Agentene overvåket navngitte diskusjonsfora for å fange opp diskusjoner om spesielle emner. Emnene ble dynamisk utviklet i såkalte emnetrær, (eksempel er vist i følgende link³), også støttet av thesarus og synonymer. Informasjon om disse diskusjonene ble oversendt direkte til FO saksbehandlers epostkasse. Løsningen ble utviklet rundt Verity TOPIC, deler av denne teknologien er nå implementert i de fleste søkemotorer.

Etterretningstjenesten vil kunne trekke nytte av erfaringer med denne tjenesten, utviklet for FO.

Et emnetre som f.eks. kobler "bombe" og "kunstgjødsel"⁴ vil kunne forebygge terroranslag som bygger på disse to elementene, kombinert med kartlegging av radikal adferd på sosiale media, epost osv.

Et mindre viktig poeng er at "elektronisk kommunikasjon" omfatter både analog- og digital kommunikasjon, se Ekomloven⁵. Hvis det nye lovverket er ment å dekke bare digital kommunikasjon bør loven beskrive:

“..grenseoverskridende *digital* informasjon..”

Kommentarene forutsetter at etterretningstjenesten håndterer nødvendig teknologi for dekryptering av alle digitale informasjonsstrømmer som avlyttes.

¹ <https://nor.tecnewsnow.com/are-american-tech-companies-disloyal>

² <https://nor.tecnewsnow.com/yahoo-secretly-scanned-millions-of-users-incoming-emails-for-u-73738>

³ https://www.ibm.com/support/knowledgecenter/en/SSFKSJ_9.1.0/com.ibm.mq.pro.doc/q005050_.htm

⁴ <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/E6yP3/kjoep-te-seks-tonn-kunstgjoedse-l-paa-felleskjoepet>

⁵ <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2003-07-04-83>

Kommentarer til Lovtekst

§ 1-4 Definisjoner

2. Bulk. **Utgår**

10. Overskuddsinformasjon. **Utgår**

13. Rådata. **Utgår**

§ 2-8 EOS-utvalgets og Riksrevisjonens kontroll

1. avsnitt. "elektronisk" **erstattes med "digital"**

§ 4-2 Unntak fra og presiseringer av forbudet i § 4-1

Avsnitt 6 og 7, **utgår**

§ 5-3 Grunnvilkår for innhenting av og søk i rådata i bulk, **utgår**

§ 6-1 Generelle vilkår og virkeområde

Avsnitt 3, "elektronisk" **erstattes med "digital"**

§ 6-7 Midtpunktinnhenting

Avsnitt 2 og 3, "elektronisk" **erstattes med "digital"**

§ 6-8 Endepunktinnhenting

Avsnitt 2, "elektronisk" **erstattes med "digital"**

Kapittel 7. Særregler for tilrettelagt innhenting av grenseoverskridende elektronisk kommunikasjon

"elektronisk" **erstattes med "digital"**

§ 7-1 Hjemmel for innhenting og virkeområde

Avsnitt 1, "elektronisk" **erstattes med "digital"**

Avsnitt 2, "elektroniske" **erstattes med "digitale"**

§ 7-2 Tilretteleggingsplikt

Avsnitt 1, "elektronisk" **erstattes med "digital"**

Avsnitt 2, "lagring", **utgår**

§ 7-5 Utvalg og filtrering

Avsnitt 1, "elektronisk" **erstattes med "digital"**

Avsnitt 2, **utgår**

§ 7-6 Korttidslager og behandling av testdata

Avsnitt 1, "lagring og søk i lagrede data", **utgår**

Avsnitt 2, 3, 4, **utgår**

§ 7-7 Metadatalagring, **utgår**

§ 7-8 Søk i lagrede metadata, **utgår**

§ 7-9 Innhenting og lagring av innholdsdata, **utgår**

§ 7-11 EOS-utvalgets kontroll
Avsnitt 1, "kortidslageret", **utgår**

Kapittel 8. Domstolskontroll med tilrettelagt innhenting av grenseoverskridende elektronisk kommunikasjon
"elektronisk" **erstattes med** "digital"

§ 8-1 Kjennelse om tillatelse til tilrettelagt innhenting
Avsnitt 1, "og lagring", **utgår**

§ 9-5 Nødvendighetskrav
Avsnitt 1, "For personopplysninger som er rådata i bulk skal nødvendighetsvurderingen gjennomføres samlet når rådataen lagres og ellers når ny informasjon eller andre omstendigheter tilsier det." **Utgår**
Avsnitt 2, "som _ikke_er_rådata_i_bulk", **utgår**

§ 9-8 Krav til opplysningenes kvalitet
Avsnitt 1, "og _som _ikke_er_rådata_i_bulk,", **utgår**

§ 9-9 Sletting
Avsnitt 2, **utgår**

3. I lov 4. juli 2003 nr. 83 om elektronisk kommunikasjon gjøres følgende endringer:
§ 2-8 nytt fjerde ledd skal lyde:
"elektronisk" **erstattes med** "digital"

Andre kommentarer til høringsdokumentet

a) Gjennomgående i dokumentet: "elektronisk" erstattes med "digital"

b) Informasjonsinnhenting skal i større grad omhandle "emner" som diskuteres og "egenskaper" ved "person/objekt", enn personen selv. Dette vil i langt større grad kunne ivareta personvern enn i det foreliggende alternativ, se bl.a. kommentaren på side 304 at "*Alle mennesker har en ukrenkelig egenverdi*". Se også side 306 m.h.t. håndtering av sensitive personopplysninger.

c) "Bulk, metadata, lagring osv"

erstattes med

"nær sanntidsinnhenting av informasjon om emner som diskuteres i grenseoverskridende digital informasjon, samt emner som diskuteres i sosiale fora"

d) Side 99, "*Det er ikke Etterretningstjenestens oppgave å etablere forsvarsmurene mot de digitale truslene.*" Dette er direkte motstridende utsagn senere i dokumentet. Se bl.a. utsagn på side 101 og 113.

e) Side 149: "*Normalt gjøres målsøking basert på historiske data supplert med sanntids- og andre data*". Se kommentarer over. Det er klart at historiske data vil kunne supplere "nær sanntidsdata", som vil være hovedkilden for etterretningsinformasjon.

f) Side 161: "*For en etterretningstjeneste med begrensede ressurser er det også et poeng i seg selv at bulkinnsamling vil være eneste praktiske mulighet til å finne frem til et større antall relevante etterretningsmål med relativt små midler*"

Med relativt små midler vil en nær sanntidsinnhenting være den mest effektive arbeidsmetodikk, se eksempel fra Forsvarets Overkommando, løsning på 1990-tallet.

g) Side 192, 197 og 288: Kommentarene til høringsnotatet forutsetter at e-tjenesten håndterer all nødvendig teknologi m.h.t. dekryptering av grenseoverskridende digital informasjon.

h) Side 215 og 273: "*Nedkjølende effekt*" vil kunne reduseres ved at tjenesten fokuserer på "emner" som diskuteres i større grad enn "personer".